

Sygn. akt VIII Ca 463/13

POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Toruniu VIII Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Rafał Krawczyk (spr.)
Sędziowie:	SSO Jadwiga Siedlaczek SSO Małgorzata Kończal
Protokolant:	st. sekr. sądowy Izabela Bagińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 listopada 2013 r.

sprawy z wniosku (...) **Spółki Akcyjnej w G.**

z udziałem **Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta T., Skarbu Państwa - Starosty (...) i U. S.**

o zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu

na skutek apelacji uczestniczki U. S.

od postanowienia Sądu Rejonowego w Toruniu

z dnia 27 maja 2013 r.

sygn. akt XI Ns 2309/12

p o s t a n a w i a :

1. oddalić apelację,

2. ustalić, iż każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swym udziałem w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt VIII Ca 463/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 maja 2013 r. Sąd Rejonowy w Toruniu:

1. stwierdził, że Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu: z dniem 1 stycznia 1985 r. co do linii 110 kV T. B. – T., na nieruchomości stanowiącej własność U. S., położonej w T. przy ul. (...), oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka numer (...), dla której Sąd Rejonowy w Toruniu prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), polegającą na znoszeniu istnienia na nieruchomości obciążonej i w

przeźreni nad powierzchnią tej nieruchomości urządzeń przesyłowych i instalacji elektroenergetycznych w postaci opisanej wyżej linii oraz na prawie korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji, konserwacji, remontu i modernizacji tych urządzeń i instalacji wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren nieruchomości odpowiednim sprzętem, wzdłuż pasa eksploatacyjnego o długości 1 m i szerokości 84 m,

2. oddalił wniosek o zawieszenie postępowania,

3. ustalili, że każda ze stron ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Istotne dla rozstrzygnięcia ustalenia faktyczne były następujące: U. S. jest właścicielką nieruchomości gruntowej kw nr (...). Działka ta powstała z podziału działki (...), a ta z kolei z podziału działki nr (...). W dniu 14 maja 1954 r. Państwowa Komisja Planowania Gospodarczego wyraziła zgodę na lokalizację ogólną linii 110 kV G.- W.- T.; zgodę wyraziło także Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej- Wojewódzki Zarząd Architektoniczno-Budowlany. Komisja Robocza Oceny Projektów Inwestycyjnych oraz Komisja Lokalizacyjna rozpatrzyła w 1956 r. założenia projektowe na budowę linii 110 kV odcinek W.- T.. Linia została wybudowana i oddana do użytku w 1958 r., jest użytkowana nieprzerwanie od dnia posadowienia. Nadto Sąd Rejonowy ustalił, że wnioskodawca jest następcą pod tytułem ogólnym przedsiębiorstwa państwowego

Oceniając poczynione ustania Sąd I instancji uznał, że spełnione są przesłanki stwierdzenia zasiedzenia określone w art. 292 k.c., jednak nie na rzecz wnioskodawcy, ale na rzecz Skarbu Państwa, a mianowicie korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia, oraz upływ odpowiedniego okresu, którego początek nastąpił w 1958 r. , i przy przyjęciu złej wiary posiadacza, stosownie do art XLI § 1 przepisów wprowadzających kodeks cywilny, opłynął 1 stycznia 1985 r.

Sąd Rejonowy stwierdził nadto, że brak było podstaw do zawieszenia postępowania z uwagi na zawisłość przez Trybunałem Konstytucyjnym pytania prawnego w ramach innej sprawy, dotyczące zgodności z Konstytucją ustawy stosowanej w niniejszym postępowaniu.

Uczestniczka U. S. złożyła apelację od powyższego postanowienia, zarzucając naruszenie:

1) art. 1 ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli przez pominięcie zasad prawidłowej wykładni, co doprowadziło do przyjęcia, że doszło do zasiedzenia służebności, podczas gdy urządzenia energetyczne na nieruchomości uczestniczki zostały posadowione na podstawie cyt. ustawy, co oznacza, że poprzednik prawny wnioskodawcy posiada tytuł prawny do korzystania z nieruchomości, a w takiej sytuacji bezsprzecznym jest, że do zasiedzenia służebności gruntowej nie mogli dojść

2) art. 292 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie, co doprowadziło do przyjęcia, że doszło do zasiedzenia służebności gruntowej na rzecz Skarbu Państwa, podczas gdy Skarb Państwa posiadał tytuł prawny do korzystania z nieruchomości uczestniczki w postaci swoistego wywłaszczenia nieruchomości na podstawie ustawy o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli, nie mógł więc zasiedzeń służebności gruntowej

3) art. 285 § 1 i 2 k.p.c. poprzez niego niewłaściwą interpretację i zastosowanie wykładni rozszerzającej, co doprowadziło do formułowania przepisów z pominięciem ich ustawowej treści, co doprowadziło do przejęcia, że doszło do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz uczestnika

4) art. 3 k.c. przez jego zastosowanie, co doprowadziło do uwzględnienia wniosku o zasiedzenie, podczas gdy bieg terminu potrzebny do zasiedzenia służebności przesyłu może biec dopiero od dnia, w którym prawo to zostało ustanowione tj. od dnia 3 sierpnia 2008 r.

5) art. 5 k.c. polegające na uwzględnieniu wniosku który jest sprzeczny z zasadami współżycia społecznego i zmierza w istocie do obejścia przepisów prawa dotyczących służebności przesyłu, wprowadzonych do ustawy i obowiązujących od 3 sierpnia 2008 r.

Wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, ewentualnie o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez oddalenie wniosku w całości i zasądzenie kosztów postępowania w I instancji na jej rzecz, a także o zasądzenie od wnioskodawcy na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie na jego rzecz od uczestniczki kosztów postępowania .

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego są prawidłowe, znajdują potwierdzenie z przeprowadzonych dowodach, ocenionych bez naruszania zasad swobody sędziowskiej, wobec czego Sąd Okręgowy przyjmuje je za własne i czyni podstawą niniejszego orzeczenia. Zastrzeżeń nie budzi też prawidłowość subsumpcji dokonanej przez Sąd a quo i trafność zastosowania przepisów prawa materialnego.

Najdalej idące zarzuty, wyartykułowane w pkt. 2, 4 i 5 apelacji, zmierzają do podważenia dopuszczalności stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej obecnie przewidzianej przez art. 305¹ k.c. służebności przesyłu przed wprowadzeniem tej instytucji do polskiego porządku prawnego tj. przed 3 sierpnia 2008 r. W związku z tym stwierdzić należy, co zostało już przesądzone w orzecznictwie Sądu Najwyższego (m.in. uchwała z dnia 7 października 2008 r. III CZP 89/08, Lex nr 458125, uchwała z dnia 27 czerwca 2013 r. III CZP 31/13, Biul.SN 2013/6/5, uchwała z dnia 22 maja 2013 r. III CZP 18/13 Biul.SN 2013/5/5, postanowienie z dnia 26 czerwca 2013 r. II CSK 626/12 Lex nr 1341262), i konsekwentnie przyjmowane jest także przez tutejszy Sąd Okręgowy, że przed wprowadzeniem do kodeksu cywilnego osobnej regulacji służebności przesyłu możliwe było nabycie przez zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorcy, określanego mianem przedsiębiorcy przesyłowego. Dodać można, że przepisy 3051-3054 k.c. ukształtowane zostały z intencją potwierdzenia dotychczasowej praktyki orzeczniczej, która już wcześniej przyjmowała możliwość ustanowienia na nieruchomości służebności gruntowej, pozwalającej na korzystanie ze znajdujących się na niej urządzeń przesyłowych przez przedsiębiorcę wykorzystującego je w swojej działalności gospodarczej (uchwały Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 73/02 (OSNC 2003, Nr 11, poz. 142) oraz z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08 (Biul. SN 2008, nr 10, s. 7). Wprowadzenie art. 3051-3054 k.c. oznaczało przede wszystkim uszczegółowienie treści przepisów prawa i nie wiązało się z wprowadzeniem nowych norm prawnych, które znacząco odbiegałyby od norm obowiązujących już wcześniej w ramach ogólnej regulacji służebności gruntowych. Tak więc stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu w okresie przed 3 sierpnia 2008 r., nie stanowi retroaktywnego stosowania przepisu art. 305¹ k.c. Podstawą takiego orzeczenia jest w takich wypadkach zawsze art. 285 k.p.c. w zw. z art. 292 k.c. W świetle przywołanych powyżej wypowiedzi judykatury nie ma wątpliwości, że służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu odpowiada co do istoty wymogom z art. 285 k.c., gdyż polega na prawie do korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie związanym z działaniem przedsiębiorstwa przesyłowego.

Oznacza to, że zarzuty naruszenia art. 285 § 1 i 2 k.c. oraz 3 k.c. są nietrafne.

Teza skarżącego, iż wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu jest już z założenia sprzeczny z zasadami współzycia społecznego (art. 5 k.c.) gdyż zmierza do obejścia prawa, a w istocie ma na celu bezpłatne nabycie prawa, jest bezpodstawny. Taki zarzut można by stawiać w każdym przypadku zasiedzenia służebności gruntowej, która z definicji stanowi ingerencję w cudzą nieruchomość, skoro powstaje ex lege skutek upływu czasu i zazwyczaj przy sprzeciwie właściciela nieruchomości obciążonej. Trzeba jednak zauważyć, że przesłanką zasiedzenia służebności jest korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia (art. 292 k.c.), a terminy zasiedzenia są relatywnie długie, co pozwala właścicielowi na podjęcie obrony przed ograniczeniem jego własności.

Nie było więc przeszkód, aby uczestniczka bądź jej poprzednicy prawni przed upływem okresu zasiedzenia uregulowali stan prawny przebiegających przez ich grunt urządzeń przesyłowych.

Ponadto należy zauważyć, że orzeczenie w przedmiocie stwierdzenia zasiedzenia ma charakter deklaratoryjny, a więc jedynie potwierdza stan prawny jaki zaistniał wskutek spełnienia się określonych ustawą przesłanek. Z tego względu wysoce wątpliwe wydaje się stosowanie konstrukcji nadużycia prawa podmiotowego do złożenia wniosku o stwierdzenie zasiedzenia.

Zarzuty określone w pkt. 1 i 2 apelacji można sprowadzić do twierdzenia, że wybudowanie urządzeń przesyłowych w oparciu o przepisy ustawy o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli było jednoznaczne z dysponowaniem przez poprzednika wnioskodawcy tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości – w postaci swoistego wywłaszczenia. Skarżący podniósł w tym kontekście, że stwierdzenia nabycia prawa przez zasiedzenie nie można domagać się na rzecz podmiotu, któremu prawo to już przysługuje.

Należy jednak podkreślić, że czymś innym jest prawna podstawa do ingerencji w cudzą własność, przyjmująca postać umowy z właścicielem, aktu administracyjnego lub przepisu ustawy, a czymś innym ukształtowanie na tej podstawie prawo rzeczowe. Przepisy ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli stwarzały przedsiębiorstwu elektryfikacyjnemu konkretne uprawnienia, określone m.in. art. 1 ust. 1 oraz art. 4 ust. 1 i 2, stanowiących o prawie osób reprezentujących przedsiębiorstwo energetyczne do wstępu, oraz obowiązku właścicieli i posiadaczy do umożliwienia tego wstępu i wykonania czynności na posesjach i w budynkach, dokonywania tam oględzin i pomiarów oraz wykonywania robót i zakładania urządzeń, jakich będzie wymagać powszechna elektryfikacja, stosownie do zarządzenia organu administracyjnego. Przepisy te, jak i wydanie na ich podstawie decyzje administracyjne, stanowiły podstawę do wejścia w posiadanie nieruchomości; przyznawały zakres uprawnień zbieżnych z tymi typowymi dla służebności gruntowej o treści służebności przesyłu. Z tej przyczyny oparte na nich posiadanie w naturalny sposób wypełniało hipotezę art. 292 k.c. Nie można jednak upatrywać w przywołanych przepisach ustawy źródła jakiegokolwiek, bliżej zresztą przez skarżącą nie określonego, prawa rzeczowego, które czyniłoby bezprzedmiotowym żądanie stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej.

Reasumując, zaskarżone orzeczenie jest prawidłowe, zaś zarzuty podniesione w apelacji okazały się nieuzasadnione. Dlatego też należało na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalić apelację. O kosztach Sąd orzekł po myśli art. 520 § 1 k.p.c., uznając, że żadne okoliczności sprawy nie przemawiają za odstąpieniem od generalnej reguły orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego.